

Hyvin valmisteltu hevonen kertoo omistajan kunnioituksesta hevostaan kohtaan

Hevonen esitetään näyttelyissä parhaimmillaan. Näyttelyiden perinteet ovat maailmalla pitkät ja ulottuvat jo 1800-luvulle, jolloin isännät kilpailivat siitä kenellä on kylän komein hevonen. Hevosia alettiin tarkastamaan myös ennen kantanäyttelyä merkittävää.

Näyttelyitä järjestetään Suomessa kolmea eri tyyppiä, joilla jokaisella on oma tarkoituksensa. Match-show on hyvä paikka käydä totuttamassa hevosta näyttelyyn sekä harjoittelemassa hevosen esittämistä tuomareille. Rotunäyttelyssä verrataan hevosia toisiinsa ja ne kilpailevat keskenään. Rotunäyttelyissä on usein rodun oman maan asiantuntijatuomari paikalla. Hippoksen jalostusnäyttelyssä hevonen jalostusarvostellaan yksilönä, eikä hevosia verrata toisiinsa vaan rotumääritelmään.

Hevosen esittäminen näyttelyissä -kurssi järjestettiin maaliskuussa Nurmijärven Kiljavalla. Asiantuntijana ja kurssin vetäjänä toimi Hippoksen rakennetuomari Tuula Pyöriä, joka on kasvattanut connemaroja ja ollut useita vuosia näyttelytoiminnassa mukana eri rooleissa. Kurssin järjesti Vuonotalli Solsikke sekä Suomen Vuonohevosityhdistys ry.

Tuula Pyöriä toivoisi tuomarina, että omistaja arvostaisi hevostaan sekä tuomareita ja tuo hevosen näytille parhaimmillaan; hyvässä kunnossa, karva kiiltävänä sekä hyvin käyttäytyvänä: ”Jos rodun alkuperämaan tuomari matkustaa pitkän matkan Suomeen arvostelemaan oman maansa rotua asiantuntijana, pitäisi häntä myös kunnioittaa niin, että valmistele hevosien huolellisesti näyttelyyn”, Pyöriä huomauttaa.

Pyöriä neuvoo panostamaan esittäjään hankkimalla hevoselle kokenut esittäjä, joka tuntee säännöt ja vaatimukset sekä pystyy esittämään hevosen parhaalla mahdollisella tavalla. ”Tiedän, että aina ei ole helppoa esittää hevosia tuomareiden edessä ja tiedän myös millaista on arvostella esitettävää hevosta”, Pyöriä viittaa sekä esittäjän että tuomareiden vaikeaan työhön ja kertoo miten hevosen esittäjä voisi tehdä tuomareiden työstä helpompaa: ”Kun hevonen on hyvin valmisteltu näyttelyyn, tuomarin työ on paitsi helpompaa myös mielekkäämpää ja arvostelu on varmempaa. Aikaa on vain muutama minuutti jokaisen hevosen kohdalla ja jos hevonen ei esimerkiksi suostu esittämään liikkeitään kunnolla, on vaikea arvailla miten se pystyisi liikkumaan parhaimmillaan”. Tuomarit voivat arvostella vain sitä mitä näkevät.

Valmistelu aloitetaan ajoissa

Tuula Pyöriä suosittelee aloittamaan näyttelyyn valmistautumisen vähintään kaksi kuukautta ennen näyttelypäivää: ”Hevoselle annetaan parhaat mahdolliset eväät, jotta se olisi näyttelyissä parhaimmillaan. Varsan kanssa kaikki käsittely valmistaa sitä näyttelyyn ja siksi on tärkeää, että jokainen käsittelykerta opettaa sille jotain; se kävelee vierellä, lähtee liikkeelle pyynnöstä ja pysähtyy viereen, seisoo paikallaan, on kuulolla, eikä hösäile. Varsojen päivittäinen liikunta on tärkeää myös, jonka hoitaa parhaiten isot tarhat ja sopiva lauma”.

Kevään oripäiville valmistelu aloitetaan jo syksyllä. Ruokinta, liikunta ja mahdollinen loimitus järjestetään niin, että hevonen on näyttelyssä sopivassa kunnossa, lihaksikas ja karva kiiltävänä: ”Suosittelemme pesemään hevosen kaksi viikkoa ennen näyttelyä ja vielä edellisenä päivänä hyvin. Kavioiden vuolu ja kengitys tulee tehdä viikko-kaks ennen, eikä viime tipassa. Jalkojen asentovirheitä ei myöskään voi korjata kengityksellä, vaan mahdolliset korjaukset on tehtävä jo maitovarsalle. Korva- ja partakarvat voidaan trimmata pois siististi, tuntokarvoja ei ajella.

Saksien jälkiä ja lovia ei saa jäädä. Harja trimmataa rodulle tyypilliseen tapaan, mutta myös rakenteen mukaan. Varusteet valitaan mielellään aina alkuperämaan käytännön mukaan”.

Sopivasti harjoittelua

Pyöriän mukaan näyttelyyn harjoitellaan sen verran ettei hevonen kyllästy: ”Muutaman kerran kannattaa käydä vieraassa paikassa harjoittelemassa jo senkin vuoksi, että näkee miten hevonen käyttäytyy”, hän suosittelee. ”Hevosen liike lähtee takaa. Harjoittelussa on hyvä olla mukana hevosia tunteva henkilö, joka kertoo milloin hevonen liikkuu aktiivisesti ja irtonaisesti sopivassa tahdissa ja tempossa, käyttää takaosaansa ja polkee hyvin alleen. Paikallaan seisomista harjoitellaan niin että hevonen seisoo tasapainossa, tuomarien puoleinen jalkapari avoinna. hevosen tulisi seistä ryhdikkäänä, ei kuitenkaan yliryhdissä”.

Esittäjä tärkeässä roolissa

Tuula Pyöriä painottaa, että hyvä esittäjä pystyy esittämään hevosen parhaat puolet ja tiedostaa puutteet, eikä korosta niitä: ”Tärkeää on olla koko ajan läsnä, huomio kiinnittyneenä hevoseen ja kuunnella mitä ohjeita tuomareilta kenties tulee. Tarvittaessa raippaa voi käyttää merkinantovälineenä. Hevosta voi seistessäkin hiukan herätellä naputtamalla esimerkiksi raippaa kypärään tai omaan jalkaan. Esittäjän tehtävä on seurata näyttelyn kulkua, jotta on ajallaan oikeassa paikassa. Myöhästyminen voi johtaa hevosen hylkäämiseen ja vähintäänkin siihen, että toiset joutuvat odottamaan ja näyttely viivästyy. Avustajan käyttö on sallittua ja nuoren hevosen kanssa se on suositeltavaa. Avustaja ei saa olla hevosen ja lautakunnan välissä, ei liian lähellä hevosta, muttei myöskään liian kaukana. Hyvä avustaja osaa auttaa juuri oikeaan aikaan ja on oikeassa paikassa. Esittäjällä tulee olla siistit vaatteet. Ei ratsastushousuja eikä mielellään farkkuja. Myöskään valkoisia housuja ei enää suositella, sillä ne ovat epäkäytännölliset. Yläosana voi olla esimerkiksi siisti paita ja/tai liivi tai hyvin istuva takki. Auki repsottavat takit, liian pienet liivit ja roikkuvat huivit eivät sovi kehään. Vaatteiden värit valitaan niin, että huomio kiinnittyy hevoseen ja esittäjä sulautuu taustaan. Kypärä on Hippoksen näyttelyissä pakollinen ja käsineet on myös hyvä olla. Raippa pidetään aina mukana merkinantovälineenä ja sellaisena sitä saa myös käyttää. Rotunäyttelyissä ja Match-showssa säännöt ovat erikseen mainittu”.

Rakenteen esittäminen

Hevonen asetetaan seisomaan vasen tai harjaton puoli tuomaristoon päin: ”On tärkeää, että hevonen seisoo ryhdikkäästi, sivukuva suoraan kohti tuomareita. Hevosen tuomarin puoleinen jalkapari tulee olla avoin. Tämä tarkoittaa sitä, että tuomarin puoleinen etujalka on kohtisuoraan maata kohti, samoin takasääri. Uloimmat jalat näkyvät polvesta ja kintereestä alaspäin noin kavionmitan tuomarin puoleisten jalkojen sisäpuolella. Esittäjä voi tarvittaessa säädellä hevosen ryhtiä pyytämällä hevosta nostamaan tai laskemaan päätään ja ojentamaan kaulaansa. Kättä ei saa pitää turvan edessä. Hevosen asento korjataan aina mielellään eteenpäin. Jos hevonen liikkuu paljon tai ei malta seisoa paikoillaan, viedään hevonen pienen voltin kautta takaisin tuomariston eteen oikealle paikalleen. Kun tuomaristo haluaa nähdä jalka-asennot edestäpäin esittäjä siirtyy hevosen sivulle”.

Liikkeiden esittäminen

Hevosen käynti- ja raviliikkeet esitetään kolmion mallisella uralla, jotta tuomarit näkevät liikeradat parhaiten sekä takaa, sivulta että edestä. ”Samalla näkyvät myös ne jalkojen asentovirheet, joita ei ehkä muuten huomaa. Jotta liikkeet voidaan arvostella, hevosen tulisi liikkua suoraan eikä mutkitella. Esittäjän käsi säätelee hevosen ryhdin ja liike lähtee takaa. Hevosta ei vedetä perässä, vaan raipalla voi auttaa antamalla merkin, kun pitää lähteä

reippaammin eteenpäin. Käyntiä esittäessä ohjien päät ovat vasemmassa kädessä ja oikea käsi lähellä hevosen alaleukaa. Raviliikkeitä arvostellessa esittäjä pitää ohjia oikeassa kädessä ja antaa mahdollisimman paljon tilaa hevoselle juosta. Tässä vaiheessa esittäjän pitäisi pystyä jouksemaan reippaasti hevosen tahdissa, jotta liikkeet pääsisivät oikeuksiinsa. Kulmissa voi ottaa hevosen käyntiin, jotta se ei kaartaisi uralta liian kauaksi. Hevosta voi ohjata kääntymään nostamalla reipan pää kohti hevosen päätä, jolloin hevonen väistää”.

Hippoksen jalostusnäyttelyissä rotuponeilta ja vuonohevosilta laukka arvostellaan niin että hevonen päästetään irti maneesissa. ”Sitäkin on hyvä harjoitella etukäteen, jotta hevonen tietää miten toimia”, Pyöriä neuvoo.

Iloinen tunnelma

Tuula Pyöriä tietää, että näyttelyissä voi jännittää ja hommat mennä pieleen. Pyöriä painottaakin, että hevonen on ihan se sama hevonen kuin ennen näyttelyäkin - omistajalleen yhtä tärkeä ja rakas. ”Harmia ei koskaan kannata purkaa kansakilpailijoihin tai hevoseen. Kun valmistautuu hyvin, voi kehään mennä hymyillen. Jos menee huonommin kuin odotti, niin seuraavaa kertaa odotellessa voi valmistautua vielä vähän paremmin”, Pyöriä neuvoo ja toivoo, että jokainen käyttäytyisi näyttelyissä kaikissa tilanteista korrektisti. ”Hyvä käytös niin toisia hevosomistajia ja -esittäjiä, yleisöä kuin tuomareitakin kohtaan ennen näyttelyä, sen aikana ja jälkeen on toivottavaa ja myös tärkeää näyttelyn tunnelman osalta. Jos pystyy lisäksi auttamaan toisia, niin aina parempi. Hyvä valmistelu antaa tuomareille mahdollisuuden nähdä hevosen parhaat puolet”.

Hippoksen rakennetuomari Tuula Pyöriä on osallistunut näyttelyihin useissa eri rooleissa; tuomarina, kasvattajana, omistajana, esittäjänä sekä järjestäjänä.

Teksti: Susanna Malmström

Teksti julkaistu Vuonisuutisissa 1/2016